

Naročnina
pnevnna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Dm
polletno 120 Dm
celoletno 240 Dm
za inozemstvo
mesečno 35 Dm
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 50 Dm, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti-vrsta
mali oglaš po 130
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 2 D-50, veliki
po 3 in 4 Dm, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Dm
Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.340
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Naše zdravstvo in socialna politika.

Iz referata oblastnega odbornika dr. Breclja.

Gospodje! Radi pozne ure in utrujenosti, ki jo je opazovati v zbornici, bom zelo kratak, tako kratak, kakor je kratak moj proračun. Kratak je, ker se ne vemo, kako se bo zadeva glede zdravstva rešila, kratak je pa tudi zato, ker sem se bal, če bi svoj proračun količkej razširil, da bo vsota, ki je potrebna za zdravstvo, preogromna. Proračun za zdravstvene in dobrodelne potrebe znaša itak 24 milijonov dinarjev, veliko več, kakor vse druge panoge, a ta vsota bo zadoščala le za najnujnejše potrebe. Moj proračun ni program, marveč samo ugotovitev bednega stanja, ki v njem tiči naše zdravstvo.

Zdravstvo v državni upravi.

Gospodje veste, da o zdravstveni upravi, ki jo vrši država, ne gre baš najboljši glas. Naše časopisje poroča malone vsak mesec o krizah, ki jih preživlja naše zdravstvo. Sedaj že prihajajo od vseh strani predlogi, ki zahtevajo od nas, da zboljšamo zdravstvene razmere. To zahtevajo zdravniki, upravitelji zavodov in posebno podeželski poslanci.

Gospodje, te postavke, ki jih vidite pred seboj, predstavljajo vsote, ki so jih naši zavodi lansko leto dejansko porabili in kar je država prispevala zanje. Kakor veste, je bilo to veliko premalo. Samo mimogrede omenim, da dolguje ministrstvo narodnega zdravja, kar se tiče zdravstvene uprave v Sloveniji, okoli 8 milijonov dinarjev. Od te vsote odpade velik del baš na ljubljansko oblast.

Tu niso plačani razni dobavitelji, ki so dobavljali bolnišnicam živež in druge potrebščine, niso plačani zavodi, v katere pošilja država svoje ljudi, plačani pa tudi niso stroški za naše bolnike izven Slovenije. Prišel bo čas, ko bo treba plačati oskrbne stroške za naše ljudi, ki se zdravijo v Nemški Avstriji in drugod.

Prevzem zdravstvenih zavodov.

Nam so takoj ob pričetku novega proračunskega leta ponujali, da bi mi prevzeli vse zdravstvo in tudi ves tozadevni proračun, ki je bil sprejet s 1. aprilom. Mi se za to nismo mogli odločiti, ker je bil ta proračun v prošlosti in je tudi v sedanjosti veliko premajhen. Mi hočemo to stanje zboljšati. Mi hočemo, da bodo naše zdravstvene institucije dobro poslovale, da bo naše ljudstvo dobilo v teh zavodih vse, kar je dobivalo svoj čas. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.) Dokler pa nam država ne da zadostnih sredstev, toliko časa tudi ne moremo prevzeti nase bremen, ker nimamo še jamstva, da bodo zdravstveni zavodi res poslovali ljudstvu v prid. Pogajanja so v teku, kdaj bodo končana, pa ne vem. Želimo, da se to izvrši čim prej, da bomo mogli saniteto tako preurediti, kakor je že bila urejena, ko so naši zdravstveni zavodi vršili svoje človekoljubno delo mirno in na splošno zadovoljnost.

Enotna zdravstvena uprava v Sloveniji.

Zaupati vam tudi moram, da ima ljubljanski oblastni odbor z mariborskim dogovor, da bi zdravstvena uprava za vso Slovenijo ostala tudi še naprej enotna, kakor je bila do 1. aprila. In to iz dveh razlogov: prvič če je uprava enotna, je potreben samo en upravni aparat, s čemer se marsikaj prihrani. Drugič je pa, kakor veste, naša težnja, naša iskrena želja in naš končni cilj, da dosežemo zedinjeno Slovenijo. (Burno pritrdjevanje in ploskanje.) Zato ne bomo in nečemo razkopavati tega, kar je bilo do zdaj skupno. Torej mi imamo z mariborskim oblastnim odborom dogovor, ki bo prišel seveda tudi do vas, da ga potrdite vi, kakor tudi poslanci mariborske oblastne skupščine, namreč skupno zdravstveno upravo obeh slovenskih oblasti.

Politična saniteta.

Dosedaj je imelo ministrstvo za narodno zdravje v Ljubljani inspektorat za vso Slovenijo. (Dr. Kramer: Tega so ukinitili!) Tega so srečno ukinitili in zato ni v novem proračunu nobene postavke. Dosegli smo, da ostane ta urad vsaj v likvidaciji dotlej, dokler ne prevzamemo njegovih poslov. Omeniti vam moram pa, da ne nameravamo prevzeti vse sanitete. Politična saniteta naj ostane le pri državni upravi, pri velikih županijah, ravno tako pa tudi pri okrajnih glavarjih sanitetni referenti. Ker država ima svoje posebne zdravstvene naloge, zato naj jih obdrži! Naša na-

loga pa je, da preskrbimo svojemu narodu možnost potrebnega zdravljenja. Zato spadajo v področje oblastnih uprav vsi zdravstveni zavodi in organizacija zdravniške pomoči tudi po deželi. Mimogrede omenim, da nam bo treba skrbeti za zanesljivo pomoč kmetiskim ženam v težkih urah, ki naj bo za uboge tudi brezplačna. (Medklic: Tako je!) Sedaj še ni prišel čas, ko bi se dalo vse to delo izvršiti; ampak to je naš program za bodočnost, ki ga bomo, upam, izvršili prihodnje leto, po novem proračunu.

Številke.

Kako je ta stvar draga, boste videli, ako vam navedem sledeče številke. Nekdanja kranjska dežela je izdala za zdravstvo v letu 1914. 1.460.000 zlatih kron, dobivala pa je nekaj manj kakor 400.000 kron, tako da je morala doplačevati za zdravstvo nad 1 milijon zlatih kron. Če izpremenimo te številke v naš papirnati denar, si lahko predstavljamo, da bo treba doplačevati najmanj 15 milijonov dinarjev. Doplačevati pa bomo morali v resnici nekoliko več, ker je državna uprava nekaj svojih zakonitih prispevkov ukinila. Tako je n. pr. po zakonu zagotovljeno brezplačno zdravljenje državnim uslužbencem. Torej bi morala država za zdravljenje svojih uslužbencev plačevati; to je pa deloma ukinila; državni uradniki, to velja tudi za velikega župana, gredo lahko brezplačno v III. razred, če pa gredo v II. razred, morajo plačati diferenco. Popolnoma je odpravljeno brezplačno zdravljenje nalezljivih bolezni.

Potem je tudi vprašanje zdravljenja vojnih invalidov in drugih vojnih žrtev. Po zakonu bi morala država plačevati tudi zanje. Hotela bo, da invalide zdravimo mi. Za nas je to težko breme. Prepričan pa sem, da nam bo mogoče za silo izhajati, če bo država vršila svoje obveznosti. Seveda zahtevamo od države, naj nam da na razpolago vsaj toliko sredstev, kolikor jih treba za najnujnejše zdravstvene naloge. Dobili smo dopis, naj nam inšpektorat čimprej preda one posle, ki so po zakonu namenjene nam. Kdaj jih prevzamemo, ne vem, ker je to odvisno največ od finančnega ministra.

Umobolnice.

Sedaj, gospodje, prehajam na drugo težko vprašanje. Omenim vam, da so tovariši v Mariboru sprejeli v svoj investicijski program tudi gradbo nove umobolnice. Naša umobolnica na Studencu in hiralnica za umobolne v Ljubljani, edina zavoda te vrste v Sloveniji, sta prenapolnjena, razmere v njih so po naših pojmi naravnost skandalozne, kajti v njih je ravno dvakrat toliko bolnikov, kakor znaša kapaciteta dotičnih prostorov. In dotični ubogi ljudje imajo tako življenje, ki se lahko imenuje pasje. (Dr. Kramer: To je peklensko življenje!) Pripustiti bomo morali na vsak način k temu vprašanju, kako dati tem nesrečnim ljudem vsaj tako bivališče, ki bo človeka dostojno in primerno ter za zdravje koristno. Mi zdravniki vemo, da se take hude bolezni, kakor so duševne bolezni, v zaprtih, tesnih prostorih vse prej kakor pozdravijo, navadno se še poslabšajo, da postanejo tudi ozdravljivi bolniki kronično, neozdravno bolni. V primerih zdraviliščih bi rešili polovico teh nesrečnikov. (Tako je!) V tem slučaju pa bi naš proračun znatno zboljšali, ker marsikateri umobolnik bi se s svojim delom na prostem sam vzdrževal in okreval. Te nove ustanove niso v proračunu omenjene, ker še ni sredstev za nje na vidiku, zavedajmo pa se, da nas čakajo v najbližji bodočnosti.

Higijena.

Gospoda moja! Spomniti vas moram samo še nove panoge sodobne medicine, higijene. To je naša država po zaslugi načelnika ministrstva za narodno zdravje dr. Štamparja uvedla in jo zelo uspešno razširila. Vzbuja pa v vseh onih, ki se bavijo s kurativno medicino, zlasti pri praktičnih in bolnišničnih zdravnikih, neko nerazpoloženje, češ, za manj stvari je obilo denarja, za najbolj potrebne ga pa ni dovolj. Res je, da je higijena in socialna medicina potrebna podlaga vsej zdravstveni oskrbi. Kajti lažje je in uspešneje odvrti bolezen, kakor nastalo bolezen zdraviti. Zato smatramo, da spada tudi higijena v naše področje in jo bomo tudi z veseljem prevzeli, ko bo le nekoliko več sredstev na razpolago,

SOCIALNA POLITIKA.

Glede socialnega skrbstva ali socialne politike, dovolite, gospodje, da pripomnim sledeče:

Nismo socialno politični novinci, ker smo se pečali s temi problemi praktično že nekaj desetletij. (Prof. Mazovec: Tako je!) Mi bi vam lahko natrpali, veste, to poglavje s postavkami na več strani, toda tega nismo hoteli, ker ne maramo dajati ljudem praznih obljub ne v tem, ne v drugem oziru. Jaz sem bil odločno proti obljubam, ni pa s tem rečeno, da se za ta vprašanja ne zanimamo. Ze včeraj sem omenil, da smo započeli akcijo za vojne invalide.

Vojni invalidi.

Naši vojni invalidi so pristopili že po volitvah do nas in so nas lepo prosili: »Usmilite se nas.« Jaz osebno poznam, ker sem imel priliko preje službovati kot načelnik invalidskega oddelka, njih žalostne razmere precej dobro. Ugotavljam tukaj žalostno resnico, da nobena druga država ne ravna s svojimi invalidi tako slabo, kot ravno naša. (Medklic: »Žalostno, sramota.«) Ne ravna pa slabo samo z našimi slovenskimi in hrvaškimi invalidi, ampak tudi s srbskimi. To je kulturna sramota, ki je nikakor ne morem dovolj obžalovati. (Poslanec Kramer: »Torej vlada vendarle enkrat vsaj tukaj popolna enakost.«) Mi v Sloveniji smo svoje dni napravili za invalide z svojimi skromnimi sredstvi mnogo več, kakor je storila takrat zanje vsa država. Tega se dobro zavedajo tudi invalidi in zato nas prosijo, da jih sprejmimo v svojo oskrbo. Mi smo poizvedeli, da so lani slovenski invalidi dobili za poldrugi milijon dinarjev manj, kakor smo mi Slovenci plačali invalidskega davka. Zato smo šli nemudoma k državni upravi in rekli: »Gospodje! Mi prevzamemo to stvar od države na svoje rame. Dajte nam invalidski davek, kolikor ga plačujemo, in mi bomo celo stvar vodili.« Gospod minister pa je to našo zahtevo odklonil, češ, da od nobene druge oblasti ni prišla taka prošnja in da za Slovenijo nikakor ne more delati tozadevne izjeme. Ukinil se je celo oddelek za socialno politiko. Zato vise vsi invalidski zavodi, ki jih imamo pet, danes v zraku. Centralizem je tako krut, da mora invalid, ako hoče priti v invalidski zavod, prositi ministra za dovoljenje in, ker kakor znano, prošnje izginjajo in je treba ponovnih urgenc, ako hoče kaj doseči, — invalid navadno tudi umre predno pride rešitev. (Medklic: »Saj ste imeli lastnega ministra Gosarja.«) Minister Gosar ni mogel vsega goja iz ministrstva izkldati, ki se je nabiral tam od časa dr. Žerjava. (Ploskanje in smeh.) (Poslanec Kramer: »Vsemu je kriv dr. Žerjav, kajne.«) Gospodje, ne izzivajte, pa bo dobro, dajte mir, pa boste imeli mir. Mi se od Vas izzivati ne damo in vemo na vsako izzivanje primerno odgovoriti. (Ploskanje.) Ponovno poudarjam, da je imel minister dr. Gosar mnogo dobre volje, da pa žal, ni mogel napraviti reda v dveh mesecih. (Kramer: »Glasoval je pa le za ukinjenje tega oddelka.«) Resnično je to. Ampak Vi-tudi dobro veste, da je dr. Gosar, ko je vstopil v vlado, že dobil ta proračun gotov in da ni mogel bistvenega ničesar izpremeniti. Kljub temu pa mu je uspelo, da je razne krutosti omilil in veliko dosegel za bedne ljudske sloje. Vsega pa, žal ni mogel. Tu leže krivde dolge dobe, ki jih v kratkem času svojega ministirovanja ni mogel popraviti. Gospodje! Svarim Vas, pustite te stvari v miru, če ne boste Vi... (Poslanec Puc: »Gospod doktor. Vi imate navado groziti.«) Prosim, jaz ne grozim. Vi ste rekli, da je temu kriv dr. Gosar, jaz pa izjavljam ponovno, da je on prevzel že gotov proračun in da je vendar dosti za nas trdih postavk izboljšal. (Ploskanje in vrišč, predsednik zvoni.)

Brezposelnost in pomanjkanje stanovanj.

Jako važno vprašanje je tudi vprašanje brezposelnosti in stanovanjske bede. Gospod poslanec Tavčar se je včeraj zgražal da ni v proračunu našel postavke o tem. Res je ni našel. Našel je pa ni zato, ker nimamo v tem letu prav nobenega kritja za omiljenje stanovanjske bede. Tega perečega vprašanja nismo zanemarili. Mi smo z ministrom za socialno politiko intenzivno razpravljali in upam, da bodo dogovori — kljub temu, da Gosar ni več minister, tudi držali.

Načrt in dogovor je bil tak in upam, da pride tisti ogromni denar, kar se ga je v Sloveniji nabralo za posredovanje dela in ki leži sedaj mrtev v hipotekarni banki v Belgradu, k nam nazaj in da se bo v ta namen upo-

rabljalo po posebni instituciji, ki bo, lahko ljudska in demokratska korporacija za podporo brezposelnim in posredovanje dela in za omiljenje stanovanjske bede. Upamo, da se posreči dr. Gosarjev načrt. Mi zato v ta namen nismo stavih v naš program ničesar, zakaj, letos bi bila vsaka v to svrhu ustavljena svota v zraku. Kljub temu pa imamo vendarle v proračunski rezervi, da take akcije vsaj podpiramo.

Skrb za zanemarjeno mladino.

Zavzeli smo se pa odločno za tiste, ki so socialne pomoči najbolj potrebni. To je zanemarjena mladina, ki jo je v naših krajih vedno več in pa sirote. Zato smo ustavili v postavko, s katero bomo vsaj nekaj malega napravili. Ti zavodi so dečki domovi in drugi zavodi, ki vise danes tudi v zraku zato, ker nimajo pri velikem županu nobenega referenta in so vsled tega odvisni neposredno od ministrstva, poslovanje ministrstva je pa jako zamudno. Mi smo se zavzeli za to, da bi te zavode čimprej prevzeli. Mislimo tudi na slepe, predvsem na slepe otroke in na gluho-neme, zakaj tudi ti zavodi težko uspevajo in nujno rabijo varstva. Mi smo v ta namen ustavili svote, ki se jih upamo tudi doseči.

Delavska strokovna izobrazba.

Nekaj novega je podpora za strokovno izobrazbo delavstva. Nam se zdi zelo potrebno, da bi naši ljudje čimprej zavzeli mesta, ki jih imajo po naših obratih sedaj razni tuji predelavci in mojstri. Radi tega nameravamo podpirati strokovno specialno izobrazbo delavskega naraščaja.

Za delavske gospodinje.

Važno vprašanje je tudi gospodinjstvo, prav posebno še pri delavstvu. Kot zdravnik vem, da se da pri unumem gospodinjstvu z mnogo manjšimi stroški doseči dosti boljše hrana, trajnejša in trpežnejša obleka in prijetnejše bivanje; rteba je pač stvar razumeti. V tem pogledu niso potrebne pouka samo naše kmetijske gospodinje, ampak še bolj bodoče delavske žene. Tudi dekleta iz vasi in iz mest, ki bodo iskale službe, ali pa živele samostojno, bodo, če bodo imele gospodinjisko izobrazbo, dobivale mnogo boljše službe in mnogo lažje živele. Naša državna socialna politika je tudi že skoro popolnoma ukinila skrb za

Izseljence.

Med zdravimi ljudmi so najbolj nesrečni izseljenci, ki ne dobijo doma ne dela ne jela in morajo s trebutom za kruhom v tuji svet. Mi slišimo dosti o njih bedi in zato smo za začetek postavili v naš proračun vsoto, kakoršno bomo zmogli, in bomo priskočili na pomoč tem bednim rojakom, ki so v tujini.

To je torej proračun, ki je za letos izvršljiv, če bo država izpolnila svoje obveznosti. Izjavljam pa ponovno, da to ni naš program. Glede zdravstva in glede socialnega skrbstva bomo morda govorili v jeseni bolj programatično, nego je to mogoče danes, Jaz sem zastopal stališče: storimo to, kar je najnujnejše in kar tudi, kakor upam, zmoremo.

Slovenski alkoholizem.

Opozarjam Vas, gospodje, še na važno okolnost, ki bomo o nji razpravljali, jeseni. Takrat bomo morali govoriti resno besedo o alkoholizmu. Gospodje, kot zdravnik zasledujem življenje našega naroda že nekaj desetletij in izjavljam brez vsakega pretiravanja, da alkoholizem ni samo največji moralni madež slovenskega naroda, ampak tudi njegova najhujša gmotna, zdravstvena, kulturna in socialna škoda. Gospodje, jaz sem včeraj s polnim prepričanjem glasoval, da se zaščiti naš vinogradništvo, in sem tudi za to, naj imajo naši vinogradniki za svoje težko in malo hvaležno delo primeren zaslužek. Saj ja ti trpini ne dobivajo niti za skromno življenje. Naj se zaščiti naš domač vinski pridelek z vsemi mogočimi sredstvi. Po mojem prepričanju ni vino glavni vzrok alkoholizma slovenskega naroda. Vem natančno, kaj je z alkoholom v vinu. Zaradi vina in prav posebno zaradi domačega vina bi mi ne poznal teh škod, ki jim pravimo alkoholizem. Alkoholizem je nekaj drugega.

Gospodje, kranjska dežela je plačevala za zdravstvo leta 1914. 1.460.000 kron, dobila je pa od države kontingentno za trošarino na žganje znesek 1.750.000 kron. (Medklic: »To se pravi: šnoparji so plačali.«) Kar je alkohol zagrešil bolezni — in zagrešil je mnogo, že takrat, od tega je znaten del sam plačal, vsaj kolikor se kažejo posledice alkoholizma v javnih dobrodelnih zavodih. Najdražji od-

delek v bolnicah je kirurški. Kdo ga polni? Alkohol. Kdo polni naše umobolnice, ki so tako drage, ker ne pride zlepa ven, kdor je enkrat notri? V veliki meri alkohol. Kdo polni hiralnice, sirotišnice in poboljševalnice, da ne govorim o jetnišnicah? Zopet alkohol. Gospodje, v jeseni, ko bomo imeli pripravna dela za naše naloge dovršena, predložim, če Bog da, obširnejše poročilo o tem žalostnem problemu s stvarnimi predlogi. Mislim, da se takrat, kadar bomo razpravljali o naših zdravstvenih, dobroteljskih in socialnih potrebah, se tudi resno pogovorimo, kako to zlo uspešno omejimo in kako in koliko naj prispeva alkohol za te naše ogromne potrebe, ki jih po večini zakrivlja sam.

Končaj sem. Mi dejanskega stanja letos ne moremo bistveno spreminjati. Če prevzamemo razne zavode, jih bomo prevzeli, kakor so sedaj, in jih ne moremo tekom teh kratkih mesecev dosti predrugačiti. Letos ne moremo pričakovati zadostnih sredstev ne za zdravstvene, ne za socialne potrebe. (Zivahno odobravanje na desnici.)

Kako izgleda „klerikalna socialna zakonodaja“.

Proti proračunu ljubljanske oblasti skupščine vzpizirja jutrovska gospoda neobičajno divjo in nestvarno gonjo. Ključ, ki je ves čas po vojni od prve demokratično-socialistične vlade do PPŽ režima socialno zaščito in tozadavne zavode v Sloveniji uničeval, si lasti danes pravico še govoriti o teh zadevah. Po njihovih demagoških besedah mora ljubljanska oblastna skupščina v prvih mesecih vse popraviti, kar se je zagrešilo v dolgih sedmih letih od Kristana pa do Žerjave in ministrstvu za socialno politiko.

Danes osvetlimo samo dve strani te farijejske demagogije. Jutrovci zahtevajo, da se v proračun izdatkov vpostavi zneski, ki jih skupščina sploh od nikoder dobiti ne more in nima nobene pravice in nobenega naslova, da bi jih tirjala. Pravijo enostavno, da je čisto vseeno, ali znaša primanjkljaj proračuna 10 milijonov več ali manj. Pri tem pa popolnoma prezrejo dejstvo, da sedaj predvideni primanjkljaj temelji zgolj na dejstvu, da država ne plačuje samoupravnim korporacijam zakonitih prispevkov. Do kritja sedanjega primanjkljaja ima oblastna skupščina terjatveno pravico. »Jutro« in njegovi pa zahtevajo izdatke, za katere kritja sploh od nikoder ni in ga biti ne more. V to kategorijo spada starostno invalidsko zavarovanje. Kdo dvomi o njegovi potrebi? Kdo je za invalide že toliko storil kot SLS in njeni možje: dr. Breclj, dr. Jež, Gostinčar, dr. Gosar? Toda kje vzeti 100.000 Din za starostno zavarovanje?

Druga plat demagogije je v tem, da jutrovci mnogim socialno skrbstvenim, socialno političnim in dobroteljskim postavkam proračuna enostavno odrekuje ta značaj ali pa jih zataje. Tako je gospod, ki predstavlja žalostno konkurzno maso NSS, ki so jo prevzeli jutrovci, izjavil, da skrb za dečje domove, za zanamerno mladino, za slepe otroke, za strokovno izobrazbo delavcev, in socialno političnega značaja, ker bi te postavke prav tako lahko bile tudi v proračunu za šolstvo!

Brezposelnost je danes najhujša rana delavskega življenja. Nobena korporacija in nobena vlada, kjer so jutrovci ali socialisti imeli besedo, ni za omejitev tega zla niti s prstom ganila. SLS je v oblastni skupščini razvila obširen program dela, novega dela, ki bo dal in donasal novega zaslužka. Dr. Kramer je soglašal v skupščini z dr. Adlešičem, da so javna dela osrednji problem vseh problemov, ki naj jih reši oblastna skupščina in priznal je, da bi bil s to rešitvijo rešen tudi precejšen del brezposelnosti. Na vse to pridela g. Tavčar in »Jutro« in govori, da SLS sploh nima smisla na brezpodelne.

»Stanovanjsko vprašanje ste vrgli preko rame,« ta odtok je zalučal večini SLS v oblastni skupščini g. Tavčar. Mož pa ve, da oblastna skupščina sedaj denarja in sredstev nimata in jih od nikoder dobiti ne more. Istotako dobro ve, da je on molčal, ko so vsa leta jutrovci sedeli v vladi, denar in sredstva imeli, pa jim brezstanovanjci niso prišli na misel. Tudi dobro ve, da je bil on tisti, ki je z največjo vmeno rušil prvo Zvezo delovnega ljudstva na ljubljanskem magistratu, ki je napravila prvi korak k rešitvi stanovanjskega vprašanja, ustvarila tozadeven program in ga tudi z največjo močnostjo izvrševala.

Toliko imajo jutrovci prav, da bi se mogle postavke proračuna za socialno politiko uvrstiti v katerikoli drugi oddelek proračuna. Kajti ves proračun, ki ga je izdelala večina SLS, je odlično in pred vsem socialno političnega značaja. V vseh oddelkih in postavkah proračuna je bila glavna smernica skrb in pomoč najbolj bednim in najbolj zaostalim plastem ljudstva. V vsem proračunu in delovnem programu se posebno izražata dve smeri: brezmočnim, pred vsem otrokom, nuditi zaščito, vzgojo, izobrazbo in podporo, delavskim pa nuditi priložnost za delo in za službo.

**Spominjajte se
Podpornega društva slepih,
Ljubljana, Wolfova 12!**

Po volitvah v Avstriji.

Dunaj, 26. aprila. Izid volitev je kroge vladnih strank iznenadilo. V javnosti se sicer tolažijo s tem, da socialni demokrati niso dosegli absolutne večine, na kar so upali, in da je tako socialistično gospodarstvo v Avstriji pač končno veljavno odbito. Toda s tem se ne da zakriti dejstva, da se volitve vladnim strankam niso obnesle, ker se vračajo v parlament še z manjšo večino, nego so jo imele doslej. Tudi v krščanskosocialnih krogih in listih priznava, da se je g. dr. Seipel prenačil, ko je razpisal volitve tik po raznih korupcijskih aferah. Razen tega je krščanskosocialna stranka zadnja leta posvečala vse svoje delo državnim poslom, in je med tem posvečala premalo paznje organizaciji stranke. Široke sloje odbija od nje posebno tudi zveza s kapitalističnimi in monarhističnimi strukami.

Socialisti so pridobili okroglo 120.000 novih glasov — kljub vsej obsodbi njihove davčne politike in ostalega nesimpatičnega programa.

To je v zadnjih letih v Evropi prvi slučaj, da se je pri splošnih volitvah pokazal ponoven preokret na levo.

Novi parlament se snide dne 17. maja; tedaj bo vlada po starem običaju podala ostavko, da se iz novega parlamenta sestavi nova vlada. Sedanje vladne stranke bi želele, da bi ostalo pri stari koaliciji z dr. Seiplo na čelu. Toda brez landbundovcev — ki so vsaj zaenkrat opozicijska stranka — znaša vladna večina le 9 glasov. S to večino ne bo mogoče dolgo delati. Socialisti so v »Wiener Allg. Zeitung« namignili, da bi šli v koalicijo, toda brez Seipla. Vladne stranke o žrtvovanju dr. Seipla zaenkrat nočejo ničesar slišati. Ako se kompromis z opozicijo ne posreči, bo preostala samo še ena pot: nove volitve. Toda tudi le-te bi ne prenesle rešitve, ker je komaj pričakovati, da bi bil izid bistveno drugačen nego sedanj.

Ruska politika je miroljubna.

v Moskva, 26. aprila. (Izv.) Komisar za vojno in mornarico Voršilov je izjavil na seji sovjetov v poročilu o obrambnih pripravah sovjetske Rusije, da naraščajoče oboroževanje velesil sili sovjetsko Unijo k veliki čuječnosti. Voršilov je poudaril, da je ruska politika

skoziinskozi miroljubna in je demantiral vesti o koncentraciji ruskih čet v Mandžuriji. Odločno je zanikal izjave angleškega ministra, da je Rusija dobro pripravljena na vojno s kemičnimi sredstvi.

Anglija in albanski spor

London, 26. aprila. V tukajšnjih vladnih krogih se potrjuje poročilo, da je Anglija na poziv Francije posredovala v Rimu v tem zmislu, da bi Italija osvojila nasproti Jugoslaviji spravljivejšo politiko. V časopisju pa se še vedno uveljavlja struja, ki zastopa stališče, naj se Anglija ne meša v italijansko-jugoslovanski spor. Vendar vodilni listi to stališče pobijajo.

LETALSTVO V ALBANIJ — ITALIJANSKI MONOPOL.

Berlin, 26. aprila. »Vossische Zeitung« poroča iz Tirane, da je italijanska vlada pokupila vse delnice Adria-Lloyda in da prevzemo te dni italijanski letalci letalsko službo od nemške trdnice, ki je imela doslej letalstvo v rokah. S tem je v Albaniji za deset let zagotovljen italijanski monopol na letalstvo.

Politične aretacije v Atenah.

Berlin, 26. aprila. »D. Allg. Zeitung« poroča iz Aten, da je dala vlada aretirati Pangalasa pristaja generala Papaioanuja in polkovnika Belzamakisa, kar je vzbudilo v javnosti veliko senzacijo. Pričakujejo se nadaljše politične aretacije.

Rim, 26. aprila. Tukajšnje časopisje širi vesti, da pripravljajo venizelistični častniki prevrat. Zahtevajo, da se parlament razpusti in razpišejo nove volitve. Mesto predsednika republike naj zavzame Venizelos.

Razorožitvena konferenca.

Proti plinski vojni.

Zeneva, 26. aprila. Odsek za kontrolo nad oboroževalno industrijo je zaradi splošnega nasprotja proti temu predlogu svoje delo zaključil. Pripravljalni odbor je nato obravnaval predlog za prepoved plinske vojne, ki so ga vložile Belgija, Poljska, Rumunija, Jugoslavija in Češkoslovaška. Po izpremenbi, ki jo je predlagal grof Bernstorff, se predlog glasi:

Pogodbene stranke si prepovedujejo uporabo strupenih snovi in podobnih sredstev v vojni. Prepovedujejo si dalje uporabo vseh bakterioloških vojni sredstev. Dalje se obvezujejo, da ne bodo dovolile ne uvoza ne izvoza ali izdelave snovi, ki bi se uporabljale za kemično ali bakteriološko vojno, v kolikor bi se v to svrhu uvažale, izvažale ali proizvajale.

Francoski delegat Clauzel je izjavil, da francoska vlada vsako prepoved plinskega ali bakteriološkega vojevanja z največjo simpatijo pozdravlja. Ameriška vlada pa se je izrekla proti vsaki taki prepovedi. Ker tako ni bilo soglasnosti, je komisija brez glasovanja prešla na drugo branje predloga.

Pred diktaturo v Litvi?

Varšava, 26. aprila. Tukajšnji listi poročajo iz Kaunasa, da je dala vlada aretirati 40 komunistov, ker so baje pripravljali prevrat. »Kuryer Poranny« poroča, da se je položaj v Litvi zelo poostрил. Woldemarasova vlada razpada. Notranji minister Mustejskis in prometni minister Jankevicius sta odstopila, nakar so krščanski demokrati odpoklicali iz kabineta tudi finančnega ministra Karvelisa in prosvetnega ministra Bystrasa. Nacionalisti in Woldemaras imajo v parlamentu za seboj od 85 samo 3 poslance. Listi napovedujejo diktaturo, kar bi utegnilo dovesti do državljanske vojne. »Robotnik« poroča, da je nad Litvo proglašeno obsedeno stanje.

Finančna kriza na Japonskem.

London, 26. aprila. Včeraj zjutraj so vse banke na Japonskem svoje urade zopet odprle. Izplačevale so vloge do 5000 jenov, kakor določa moratorij. Japonska banka je zagotovila jamstvo vsem solventnim bankam in

Balkan - središče nevarnosti

»Journal« prinaša senzacionalno izjavo sovjetskega zastopnika v Parizu, Rakovskega. Pravi, da je sklenila Sovjetska zveza vstopiti v Društvo narodov edino z ozirom na poostriitev italijansko-jugoslovanskih odnosov. Kakor popolnoma nepristranska priča more Rusija aktivno poseči v balkanske zadeve, ker se je bati, da bi Balkan lahko zopet postal središče svetovne nevarnosti.

Anglikansko-ruska rivaliteta v Aziji.

Srednja Azija je tudi postala tekom tega meseca torišče številnih sovjetskih diplomatov in generalov. V Turkestanu je izvršena mobilizacija pod pretezo boja z basmač (muslimanskimi uporniki). Posebno je napredovalo letalstvo na progi Termes-Kabul. V Termezu ob afganski meji je zgrajeno novo veliko letališče. Načelnik sovjetske zračne mornarice Mežraub je osebno izročil afganskemu emirju 10 vojni letal. Aerodrom v Kabulju je tudi v oblasti sovjetskih letalcev. Afganska prestolnica je postala oporišče sovjetske aviacije za napad na Indijo. Sovjetski tisk pazno zasleduje verske nemire med domačini. V Taškentu in Samarkandu se redno ustavi velika tovorna letala, ki natovarjajo vojne potrebščine. Istočasno napreduje zgradba strateških železnic, ki omogočajo prevažanje vojakov na afgansko mejo v dveh smereh ter olajšajo dobavo živil iz bogatega Sedmorečja. 220 km dolga železnica Samsonovo—Termes je že gotova. Proge Termes—Džusambe in Semipalatsk—Vjerni se bližajo h koncu. Politično delovanje je najbolj živo v Kirgiškem ozemlju in Kitajskem Turkestanu, kjer ima sovjetski zastopnik Kiz-S. Cin dejansko najvišjo oblast.

Nitti o evropskem položaju.

V pogovoru s pariškim poročevalcem belgrajskega »Vremena«, o katerem smo deloma že poročali, se je bivši italijanski ministriki predsednik Nitti, ki živi sedaj kot emigrant v Parizu, dotaknil tudi sedanjega političnega položaja v Evropi. Rekel je:

»Fašistiški režim stoji na težkem delu: Sedanja angleška vlada podpira, iz svojih slabo razumevanih interesov, reakcijo na vsem evropskem kontinentu. Ta vlada podpira fašistične vlade v Italiji, Španiji, Ogrski, Bolgariji, povsod, kjer se le pojavijo. Kaj prinese prihodnje angleške volitve, je težko prerokovati. A eno je vsekakor jasno. Še nikdar se ni nobena angleška vlada toliko mešala v kontinentalne stvari. Cilj te aktivne politike je vzdrževanje reakcije v Evropi. Vsekakor se je začelo vsled tega angleške javno mnenje živeti pečati z vprašanjem evropske politike. In ni daleč čas, ko bodo morali Angleži uvideti iluzornost podpiranja evropske reakcije in spornosti, kako škodljivo je za angleški ugled, da ta dežela parlamentarne in demokratske tradicije dela na ustvarjanju reakcije v svetu. To stanje stvari Italiji sami ni v korist. Naravna bodočnost Italije je — po logiki zgodovine — v demokraciji, v sporazumu z Jugoslavijo in v sodelovanju narodov.

To je edina mogoča pot; vsaka druga vodi v katastrofo. Italija in Jugoslavija se srečno izpopolnjujeta, mi imamo industrijske proizvode, vi imate surovine, poljske pridelke. Potrebno je sodelovanje, carinska zveza med državami, ki so naslednice Avstrije. To bo koristno i vam i nam. Tako dobe Italijani svobodo, da cirkulirajo, delajo, gospodarijo in trgujejo. To nam je potrebno, ne pa da konkuriramo s črni kot cena delovna moč kolonijah. Istotako je s celo Evropo. Zanj je odvisno od tega, da ustali svoje gospodarske odnose s svobodnim in pametnim redom. Posamezne države morajo v sedanjem položaju vzdrževati ogromni napor in razvijati vse panoge industrije zaradi morebitnih spopadov. Evropa bo ozdravila, kadar se bodo začeli pametno reševati gospodarski odnosi.

Beleške

△ Da je riba rak, to vam bo »Jutro« tudi dokazalo, če hočete. Svoj čas je dokazovalo, da slovenskega naroda pravzaprav ni, zato pa menda iz iste predpostavke zdaj trdi, da SLS ni zastopnica slovenskega naroda. Formalno je res videti, tako piše, kakor da bi bila SLS reprezentantinja Slovenije in Slovencev, ker ji je uspelo dobiti skromno absolutno večino slovenskih glasov in ogromno večino mandatov, dejansko pa je ta reprezentanca slovenskemu ljudstvu izsiljena. Dajte Slovencem svobodne volitve, pa bodo klerikalni glasovi v Sloveniji skopneli pod eno tretjino vseh oddanih glasov... — »Jutro« čisto pozablja, da je zadnje državne volitve v Sloveniji vodila SDS z najhujšim pritiskom in nasiljem, s pomočjo celega uradnega aparata, z orožniki in z Orjuno, da pa si je kljub temu priborila samo dva mandata, SLS pa izvajala sijajno zmago na celi črti. — Ko bi se bile vršile svobodne volitve, bi g. Žerjav prav gotovo ne dobil niti enega mandata. Kar se bo tudi zgodilo pri prihodnjih volitvah, če le bodo svobodne.

△ Zlorabo slovenstva očita »Jutro« SLS in pravi, ako so se hoteli »klerikalci« pokazati Slovence, bi bili to lahko storili, ko so

STRASNA POPLAVA OB MISSISSIPIJU.

v Memphis, 26. aprila (Izv.) Ker so se razrušili novi nasipi, je poplava v Arkansasu in Mississippiju vedno večja. 200.000 ljudi je brez strehe. Dosedaj je bilo že 500 smrtnih žrtev. Vsega skupaj je poplavljenega 9.500 kvadratnih milj.

bili na vladi. — Ko bi to tja v en dan zabavljajoče in klevetajoče »Jutro« le hotelo povedati, s čim se klerikaleci niso pokazali Slovence, ko so bili na vladi? Morda s tem, ker so za Slovenijo nekaj naredili? Očividno se po Jutrovi miselnosti kaže Slovenca le, kdor ruje proti Sloveniji in slovenskemu narodu, če drugače ne, pa da napiše vsaj kakšen članek v kakšnem belgrajskem časopisu o masah manj vrednih državi nevarnih elementov, ki na Slovenskem preganjajo maloštevilne patriote...

△ **Nehvaležnost.** Znano je, kako se je bil »Nar. Dnevnik« za časa RR-vlade angažiral posebno za g. Pucelja, ki je postal v tej vladi hrvaški seljaški minister. »Narodni Dnevnik« je zagovarjal takrat g. Pucelja in njegovo politiko z velikim akcentom. V zahvalo za vse g. Pucelju in njegovi stranki izkazane usluge — ker »Narodni Dnevnik« je g. Pucelja res dobro branil in mu gotovo stokrat več koristil kot pa njegov lajzburnal »Kmeti list«, — mora zdaj »Narodni Dnevnik« od »Kmetiskega lista« požirati očitke, da je bil za to honoriran, kar »Narodni Dnevnik« z indignacijo odbija kot neresnično trditev. — Mi pa bi k temu rekli: Tudi ko bi bilo res, da je bil »Narodni Dnevnik« za svoje usluge honoriran, to prav nič ne zmanjšuje vrednosti teh uslug, tem bolj, ker je umel »Narodni Dnevnik« svojo pisavo tako spretno akomodirati, da je vsekakor vzbujala vtis, da izhaja iz prepričanja. Zato bi bilo le v interesu g. Pucelja, ko bi njegov list o tej stvari molčal, ker bi se tedaj g. Pucelj vsaj lahko skliceval na to, da je našel priznanja tudi še kje drugje ne samo v svojem osebnem glasilu. In je torej to sedanje hruljenje »Nar. Dnevnika« ne samo nehvaležnost, ampak tudi velika politična neudnost. Da, tam pri »Kmetiskem listu« se je vedno delala politika, ki je rodila sadove, da jih je bil g. Radić zdaj na svojem ptujskem sestanku kar žalosten.

Čl. 8 in 10 stanovanjskega zakona.

2. odst. čl. 8. stanovanjskega zakona, ki je v slovenskem prevodu bistveno pomanjkljiv, razburja predvsem državno uradništvo, ki je bilo po službeni potrebi premeščeno pred 1. majem 1927. Smatramo za potrebno, da prinašamo izvirni tekst, ker tudi državni uradi v Sloveniji nimajo »Službenih novic« in je »Jutro« pred kratkim pregrozilo bistveno napako slovenskega teksta. To bo služilo tudi hišnim posestnikom etr jih varovalo nepotrebnih stroškov in sitnosti.

Po členu 8. splošno dodeljevanje dosedaj zaščitenim strankam preneha, odloki o dodelitvi, ki niso do tega dne postali izvršljivi t. j. pravnomočni, se ne bodo oblastveno izvrševali. Izjema je samo v prid državnim uradnikom, premeščenim po službeni potrebi, in sicer se to določilo glasi v izvirniku:

»Izuzimaju se državni činovnici premešteni po službeni potrebi i (podčrtaj poroč.) u medjuvremenu od 1. maja do 1. novembra 1927 godine.«

Kakor razvidno je slovenski prevajalec izpustil važno besedico »i« (tudi) ter s tem bistveno spremenil pomen omenjenega odstavka.

Po čl. 8. se bodo torej dodeljevala stanovanja po službeni potrebi premeščenim drž. uradnikom vsaj teoretično do 1. novembra 1927, praktično pa proti volji hišnega lastnika do konca septembra, ker bo hišni lastnik s 1. oktobrom lahko stanovanje za 1. november 1927 odpovedal.

Mnogo kontroverze vzbuja tudi člen 10. Nam sicer ni znano, kako bo stanovanjsko sodišče tolmačilo stavek: »Ako koji od stanova u zgradama, koje podležu ograničenju po ovom zakonu a u vremenu od 1. maja do 1. novembra 1927. god. ostali prazni (podčrt. por.) etc.«, vendar bi opozorili, da

imamo tu opraviti s srbskim kondicionalom, ki nima nujno perfektivnega pomena in zato ni proti gramatični interpretaciji, če se stavek logično interpretira: »Ako se stanovanja izpraznijo etc.« Tako se odpravi zmota hišnih posestnikov, da bodo smeli razpolagati s stanovanji že od 1. maja t. l. in šele če bi — spričo današnjega pomanjkanja stanovanj! — teh stanovanj ne mogli oddati, bi jih morali prijaviti stanovanjskemu sodišču za uradnike po čl. 6. stan. zakona. Ta zmota hišnih posestnikov že raditega ne vzdrži pravne analize, ker ni nobenega roka, od kdaj naj se smatra, da je stanovanje ostalo prazno in kdaj začne dolžnost hišnega gospodarja, da stanovanje prijavlji. Tudi se vidi v tem primeru, da se celo iz srbsčine ne sme zakon prevajati po črki!

Kaj se godi doma

„Dnevi slepih“.

Odbora društev »Kuratorij slepcev« in »Podporno društvo slepih« v Ljubljani v zvezi s posebnim agitacijskim odborom zastopnic in zastopnikov raznih organizacij in društev priredila v Ljubljani pod pokroviteljstvom častnega damskega komiteja »Dneve slepih« v prid skladu za zgradbo »Doma slepih« v Sloveniji. V bodočem zavodu naj dobe zavetišče slepci iz vse Slovenije v vseh dobah svojega življenja.

V ta namen se bo vršila v Ljubljani dne 7. in 8. maja javna zbirka. Prodajali se bodo bloki po 1 Din in odkupniški znaki po 5 Din in 10 Din.

Zato se obračamo do vseh plemenitih src z vročo prošnjo: »Vsak, ki vidi, žrtvuj ob teh dneh svoj obol za slepce!«

PROŠNJA NA JAVNOST VSE SLOVENIJE!

Društva in organizacije vse Slovenije, priredite tudi »Dneve slepih« z javno zbirko v prid zgradbi »Doma slepih«, če je le mogoče, istočasno, t. j. 7. in 8. maja vsaj v večjih krajih Slovenije.

»Kolo jugoslovanskih sester«, »Prosvetna zveza«, »Slovenska krščanska ženska zveza« in »Zveza kulturnih društev«, stopite na plan ter zbudite k delu za slepce vse svoje včlanjene organizacije in društva!

JAVNOST V VEDNOST IN POJASNILO.

V Ljubljani imamo dve društvi, ki delujeta v blaginjo slepcev. Starejše »Podporno društvo slepih« ima namen zbirati prispevke, s katerimi podpira svoje revne slepe člane, društvo »Kuratorij slepcev« pa si je nadelo nalogo zbirati sklad za zgradbo »Doma slepih« v Sloveniji. Obe društvi pa imata namen povzdigovati duševno in telesno blaginjo slepih, povisati njihovo zmoglost do dela in službe in udeleževati se pri urejanju oskrbe za slepe, vzbujati zanimanje za slepe in podpirati njihove težnje po izobrazbi. Zato bosta delali ob prireditvi »Dnevi slepih«, zlasti dne 7. in 8. maja, obe društvi skupaj v prid skladu za zgradbo »Doma slepih« v Sloveniji.

* * *

Društvo »Kuratorij slepcev« naproša vabljenje gospe in gospodične, da naj se zanesljivo udeleže seje, ki bo v petek, dne 29. aprila ob 5 pop. v I. nadstropju kavarnе »Emonec« radi prireditve »Dnevi slepih«.

Zaupni shod SLS za ptujski okraj.

V nedeljo, 24. t. m., je bil v Ptuj zaupni shod SLS za ptujski okraj, ki je bil jako dobro obiskan. Shod se je vršil v gostilni g. Mihe Brenčiča ob 10 dopoldne. Predsedoval je oblastni poslanec mariborske oblasti g. Vršič iz Markovcev pri Ptuj.

V lepo začrtanem govoru je poročal g. poslanec Ivan Vesenjak o delu v narodni skupščini v Beogradu. Govoril je o državnem proračunu za l. 1927-28., označil izpremembe v bremenih, v di-

rektnih in indirektnih davkih, očrtal delo za ustanovitev samouprav, za širše pravice naroda, za gospodarstvo, pomoč potrebnim in za ozdravljenje gospodarske krize. Nato je podal sliko o političnem razvoju, ki je dovedel do vlade NRS in SLS. Skupno delo vlade je bilo iskreno. Velika noč je prinesla vlado brez parlamenta in brez Slovencev. Nato je očrtal posledice odgoditve parlamenta. A tudi sedanja vlada bo izvršila, kar je postalo po sprejetem proračunu zakon. Zato tudi pereča regulacija Drave ni v nevarnosti. G. pomočnik ministra prosvete Obradović je izjavil, da ptujska gimnazija ni med tistimi, ki se bodo reducirale. Iz reparacij dobi ptujski okraj 2 železni konstrukcije mostov, eno za Pesnico, drugo za Grajeno. V načrtu cestnega zakona, ki ga je mislil predložiti gradbeni minister inž. Serbec, je tudi podržavljenje ceste Maribor—Ptuj in dalje. Nekateri zadrage bodo dobile podpore. Z velikim odobravanjem in z veliko pazljivostjo so zaupniki sledili poročilu g. poslanca Vesenjaka.

Na predlog oblastnega poslanca Vršiča se je izrekla Jugoslovanskemu klubu, poslancu Vesenjaku in dr. Korošcu zahvala za neumorno delo in se je izrazilo popolno zaupanje. Soglasno so se sklenile sledeče resolucije:

1. Zaupni shod odobrava delo Jugoslov. kluba v bivši vladi.
 2. Zaupni shod pošilja prisrčne pozdrave bivšemu ministru predsedniku Uzunoviću in Narodno radikalnemu klubu.
 3. Zaupni shod konstatira, da ima Jugoslov. klub voljo, sodelovati v vladi tudi z drugimi polit. skupinami za ureditev države. Predpogoj je poštenost in iskrenost.
 4. Prizadete občine se zahvaljujejo maršalatu kraljevega dvora, ki je podpiral akcijo za regulacijo Drave.
 5. Da pride demokratizem v državi do veljave, je potreben tudi parlamentarizem.
- Nato je oblastni poslanec Vršič poljudno govoril o delu v oblastni skupščini v Mariboru. Tudi njegovo poročilo so zaupniki odobrili. Ob 12 je zaključil poslanec Vršič dobro uspeši zaupni shod ptujskega okraja.

Požari.

Komaj pred enim tednom je požar uničil v Zverinjaku pri Brežicah dvema posestnikoma gospodarska poslopja in hleve, pri čemer je zgorelo še 5 goved, 2 konja in 2 svinji, in zopet se je pojavil požar v sosednji artiški fari. V soboto dne 23. t. m. je začelo goreti gospodarsko poslopje Maksa Novaka iz Artič št. 20. Ogenj je začel okrog 5 popoldne in je uničil pod s parmo in zalogo seno popolnoma. Zgorela je tudi slamoreznica in čistišnik. Bilo je vetrovno in so vaščani le s težavo omejili ogenj da ni bilo večje škode. Ker gospodar ni bil zavarovan, bo tem težje občutil škodo, ki znaša okrog 16.000 Din. Dočim je požar v Zverinjaku skoraj gotovo povzročila iskra od lokomotive, sedaj v drugem slučaju še ni pojasnjeno, ali so nesrečo zakrivilo otroci ali pa kaka zlobna roka.

Viktor Bohinec, Ljubljana.

Iz Ormoža poročajo: V kratki dobi pokrdnega meseca imamo pri nas zaznamovati že peti požar. V soboto, dne 23. t. m., je gorel gozd grofa Wurmbanda. Zgorelo je okoli 8 plugov gozda. Požrtvovalnemu delu hardeške in ormoške požarne brambse se je zahvaliti, da je bil ogenj udušen in da je bila tako preprečena neprecenljiva škoda, ki bi nastala ako bi se požar raztegnil na sosedne komplekse gozda. — Na velikonočni ponedeljek popoldne pa je nastal požar v trgovini Polak. Kako je požar nastal, ni znano.

Najdeno truplo.

Mrtvo truplo neznanega človeka so našli v gozdu v bližini vasi Peven pri Stari Loki. Zavlčeno je bilo v grmovje, pokrito z dračjem in robidovjem in že v popolnoma razpadajočem stanju. Ndaleč proč je ležal klobuk z zelenim širokim trakom; glava, že sama lobanja, pa je visela v bližini na nekem drevesu. Po obleki, v kolikor se ni razpadla, je sklepali na boljšega človeka. Truplo je bilo najbrž že celo zimo zunaj. Zadevo bo težko razjasniti.

Nesreča na Celovski cesti.

Lucija Pokorn, služkinja v Zabnici pri Škofji Loki, ima res smolo. Pred dnevi si je po nesrečnem naključju zlomila desno nogo, nakar je odšla v deželno bolnico, kjer so ji dali nogo v mavec. Včeraj popoldne je prišel po Pokornovo njen gospodar iz Zabnice, da jo s koleseljem odvede domov, kjer naj bi se zdravila dalje. Pokornova je sedla v koleselj in gospodar je pognal. Zal pa ni prišel dalje, kakor do mitnice na Celovski cesti, tu je hotel neki avtomobil prehiteti koleselj. Po neprevidezosti šoferja se je avtomobil s tako silo zaletel v koleselj, da ga je prekukenil. Reva Lucija, ki je poprej mislila, da je že rešena bolnice, se je prevrnila v voza in si pri padcu vnovič zlomila v mavec olito nogo in ne samo to, zlomila si je tudi drugo zdravo nogo. Njen gospodar je dobil tudi težje poškodbe. Pokornova, ki je vzdihovala na tleh, je prosila šoferja avtomobila, naj jo odpelje nazaj v bolnico, kar pa je brezsrčno odlonil. Vendar pa so bližnji stanovalci ugotovili številko njegovega avtomobila in bo imel radi tega karambola gotovo še prav znatne neprijetnosti. Pokornovo so z rešilnim avtom prepeljali nazaj v bolnico.

Drzna tatvina.

V noči od zadnje sobote na nedeljo so vlomili tatovi v hlev posestnika pri Sv. Petru pri Mariboru, ki je neposredni sosed orožniške postaje. Vlomilci so se lotili lepo rejenega prašiča, so ga v hlevu zaklali, raztelesili, odrezali na hrbtni košček špeha, ga nataknili na kolček in ga zabili s špehom vred posestniku pred hišo. Na svinjski hlev so pritrčili 10 dinarski bankovci s pismono pripombo, naj se odda ta denar domači dekli kot napitnica, ker je prašiča zredila tako debelo. Za drznimi vlomilci doselej še ni nobene sledi.

Pridobivajte novih naročnikov!

Narte Velikonja:

Zgodovina »Pasijona« na Ljudskem odru.

Ker so nekatere stvari o »Pasijonu« na Ljudskem odru tekom časa vtonile v pozabi ter se v javnosti o tem od raznih tudi prizadetih strani po pogovorih, pisnih in kritičnih zabrisuje pravi dejanski stan, smatram za svojo dolžnost, da kratko skiciram potek zgodovinskih dejstev, ki se nanašajo na to za procvit in napredek Ljudskega odru in nabožnih predstav na odrih naših prosvetnih društev in dramatičnih odsekov tako odločilno igro.

Idejo pasijonskih iger na Ljudskem odru je sprožil bivši tajnik SKSZ in svoječasn upravnik Ljudskega odru g. Ivan Peršuh. On se je že l. 1921. napraviljal v Obermergau. Ta misel se njemu ni posrečila, ker Ljudski oder ni imel dovolj sredstev, tudi je ob pomanjkanju dobrega teksta vse strašila misel na Kristusovo vlogo. V slavnostnem nagovoru na proslavi desetletnice Ljudskega odru pa je g. Peršuh javno napovedal, da se Ljudski oder bavi s to namero, a je ne more oživotvoriti radi pomanjkanja sredstev. Tako je ta misel ždela po njegovem odhodu samo v spominu nekaterih članov in je bila skoraj pozabljena. Sam za svojo osebo moram priznati, da kot zopetni predsednik od septembra 1922 dalje nisem ob danih razmerah več mislil na to vprizoritev.

V začetku leta 1923. sem prišel v stik s članom narodnega gledališča g. Ed. Gregorinom na njegovo lastno pobudo, ki mi je predlagal, da bi enkrat igral Kristusa v »Pasijonu« ali pa Vasilija v »Mraku«. Ker je vlogo Kristusa igral že v Mariboru ter se je smatral dotični po Finžgarju iz nemščine prirejeni tčekt za primeren, je odbor sklenil, da igra »Pasijon« ter poveri režijo g. Gregorinu. Če bi se bil odbor pri dotični seji dne 6. februarja 1923 zavedal težkoč in ovir, ki jih je bilo premagati za dostojno vprizoritev, najbrž ne bi bil tvegal tega koraka. Treba je bilo primernih priredb na tako po vojnih dogodkih obubožanem odru. Ljudski oder ni imel potrebnih kostumov niti sredstev za nabavo. Od vsepovsod smo si jih izposodili, največ je dala na razpolago kostumov in rekvizitov in celo kulis uprava Narodnega gledališča, potrebne sandale po znižani ceni tvrdka »Indus«, križe g. župan Oražem, posamezne tvrdke in člani druge marlenkosti. »Pasijon« je bilo treba ustvarjati iz nič, marsičemu se je moral režiser g. Gregorin odreči, dasi je celo sam osebno marsikaj preskrbel. Da ne bo nobenega dvoma, smatram za potrebno poudariti, da bi brez g. Gregorina »Pasijon« ne bilo tako kmalu na Ljudskem odru in gre v tem oziru njemu vsa zasluga. Njegovo režijo je Ljudski oder uporabil za dramatično šolo. Ker nam uprava Narodnega gledališča ni mogla zagotoviti, da bo mogel g. Gregorin igrati v dneh, na katere smo predstave določili, je odbor sklenil,

da naštudira vlogo Kristusa tudi g. Potokar-Dobren. Pričele so se trudapolne vaje; igra je predvsem igra množice, in ker je bilo naših članov premalo, smo morali naprositi nečlane. Zastonj nikogar ne moreš siliti in tako smo bili navezani na dobro voljo članov posebno pa gostov, ali bodo prihajali k vajah ali ne. Mnogo njih ni vztrajalo in tako so marsikatero vloge v komparzeriji romale iz rok v roke. G. Gregorin je s svojo veliko režisersko spretnostjo, ljubeznivostjo in energijo držal smotrno ves ta aparat v rokah. Marsikatero mučno zadrego gledamo danes sicer z zabavne strani, toda če igro vadiš v takih razmerah, ti gre na obup. Naj omenim samo, da so se porazgubili vsi prvotni igralci vohaki, tako da tri dni pred predstavo nismo imeli nikogar razen stotnika in je potem g. Gregorin najel za to ruske akademike. In šo za predstavo niso ovire prenehale. Repertoar Narodnega gledališča se je tiste dni po nepredvidenih dogodkih moral spremeniti in g. Gregorin, dejanski voditelj naših predstav, ni mogel igrati večkrat nego samo enkrat. Uspeh igre je bil nepričakovan in za vse presenetljiv. Vsi pomisleki, ki so se takrat prinašali odboru na uho bodisi od prijateljev bodisi od zavistnežev, so bili na mah podrti. Seveda nihče ne ve, kakšne peripetije so se pojavljale pred predstavami in med njimi izven odru in za kulisami, kako je večkrat samo od malenkosti zaviselo, ali se bo predstava, ali nekatere slike te predstave vobče mogle vršiti ali ne. Toda to spada zdaj v hu-

moristično stran zgodovine teh predstav in pride ob drugi priliki na vrsto. Pripomnil bi le, da sta bili vloge Kristusa silno simpatično sprejeti in da sta pričali o globoki samosvoji zamisli obeh igralcev. Ne morem se tu spuščati sam v podrobno oceno teh kreacij, toda neizpodbitno dejstvo ostane, da se je gospod Gregorin v svoji vlogi razodel v umetniški višini, kakor še nikoli prej, skoraj bi rekel, v mnogo globljem doživljaju, nego je mogla publika in tudi kritika doumeti. Če je dovoljeno omenjati poklicnega igralca ob amaterju, moramo priznati tudi g. Potokarju, da je s svojim nastopom osvojil občinstvo. Tako je nastal »Pasijon« ob sodelovanju samih igral-skih amaterjev ob večji roki poklicnega igralca g. Gregorina.

Za katoliški shod smo na občo željo, naj se postavi »Pasijon« samo z amaterji, kakor je to tudi drugod pri pasijonskih prireditvah, vželi vso prireditve v svoje roke. Iskali smo poseben večji načrt, pa se ni mogel izvesti in vzrok temu ni bil Ljudski oder, zato smo morali ostati pri starem. Kar se tiče sredstev, nam je bilo lažje, kajti način in pot je bila utrta, led prebit, občinstvo ni bilo več nezaupljivo, režija v glavnem še v spominu. S komparzerijo pa je imela režija, ki je bila poverjena meni, iste križe in težave. Vlogo Kristusa smo to pot dali dvema članoma, da smo bili radi glavne vloge brez skrbi. Uspeh je bil tolikšen, da so društva po deželi začela misliti na prireditve pasijonskih iger. Naj omenim predstave na Jesenicah, v

Najboljši šivalni in pletilni stroj

Je edino le GRITZER in
ADLER za dom, obrt in
industrijo v vseh
opremah.
Istotam švicarski
pletilni stroj
DUBIED

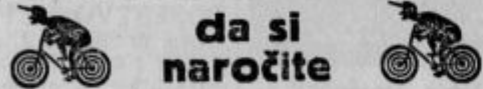

Ponk v vazenju brezplačen.
Večletna garancija. Nizke
cene tudi na obroke.
Josip Petelinc,
LJUBLJANA blizu Prešer-
novega spom.

Priporočajte

naš list ob vsaki dani priliki.
Priporočajte tudi njegov oglasni del.

SVETUJEMO VAM

da si
naročite

PUCH-KOLO

ki je najboljši!

Dobi se po solidni ceni in
tudi na obroke le pri trvdki

IGN. VOK, LJUBLJANA,
Tavčarjeva ulica šte. 7

Zdravila za živino:

lastne preiskušene specialitete, izdelane po navodilih nadživnozdrav-
nika Sadnikarja — dobite samo v lekarni na Vrhniki. Posebno pri-
poročamo SADNIKARJEV PROTİKATARALICNI PRAH ZA KONJE
zoper prehlajenje na sopilih, izcejanje žleza in gnoja iz nosnice, otež-
kočeno dihanje in škasli, kátla 20 Din. BOSULIN-SVEČICE zoper
srčnično vnetje ter jalovost krav in telic, to je onih krav, ki se
gonijo, a ne obrežijo. Škatla z 12 svečicami 30 Din. SADNIKARJEV
ZDRAVILNI PRAŠEK ZOPER DBOLENJE PRAŠICEV, zoper bolezn
na prebavilih in zaprtje; pravočasno uporabljen zabrazi izbruh rde-
čice, en zavoj 12 Din. 10 zavojev 100 Din. KONJSKI CVET (fluid)
zoper neigibnost udov in revmatizem vseh domačih živali, steklen.
20 Din. HESALIN uniči takoj vse bolhe in uši pri vsaki živali: tuba
s Din. KAPLJICE ZA PRAŠICE dvigajo slast do jedi in urejajo
prebavo: steklenica s Din. Vsakemu zdravilu je pridejano natančno živnozdravniško navo-
dilo. — V zalogi so tudi vsa druga zdravila.

Lekarna Nočevár, Vrhnika 23.

Ne samo ceno,

temveč tudi kakovost izdelka se mora upoštevati pri nabavi
poslovnih knjig.

**Knjigopisateljica K. T. D., čitalnica in tiskarna po-
slovnih knjig v Ljubljani, Kopitarjeva ulica šte. 6/II.**

Poravnajte naročnino!

Sporočam cenj. občinstvu, da sem prevzela
zobni atelje g. dr. Wiesingerja
v MARIBORU, Gosposka ulica šte. 40.
MARGARETA SCHUTTA,
konces. zobotehnika.

Bolni živci!

Kolikor je dni v letu, toliko postaj križavega
pota, mora preiti navorčen človek, kož bolni in
utrjeni živci zagrenjujejo življenje in povzo-
čajo nebroj bolezni. Trganje, bodljaji, početak
bojazni, polstranski ali celostranski glavobol,
šumenje v ušesih, migljanje pred očmi, motenja
v prebavi, pomanjkanje spanja, premočno po-
tenje, trganje v mišicah, nesposobnost za celo
in mnogi drugi pojavi so posledice slabih, utru-
jenih, bolnih živcev.

Rako se rešite tega bednega stanja?

S pristnim Kola-Lecithin-om se je odprl člo-
vestvu vir dobrote. Na čudovit način pospešuje
delovanje telesa, krepi kruti moč in mogoče,
jedi mišice in ude, daje moč in nov življenski
pogum.

V boju za zdrave živce

dela pristni Kola-Lecithin večkrat prava čuda,
dovaja prave hranilne snovi do skrajnih mest
proizvajanja krvi, požirja, opogumlja, ohranja
mladost in svežost.
Sami se prepričajte, da vam ne objubiam
ničesar neresničnega. Poslal bom v prihodnjih
dveh tednih vsakomur, ki mi piše, popolnoma
zastonj in franco malo škatljo Kola-Lecithina
in knjigo zdravnik, s množestransko, dolgo
izkušnjo, ki se je sam moral boriti s to boleznijo.
Pisite mi razločno svoj naslov in takoj vam
pošijem objubljeno popolnoma brezplačno.

ERNST PASTERNAK, BERLIN SO.
Michaelkirchplatz Nr. 13. Odd. 319

Nasa obrt

ANTON FUCHS,
kleparstvo, Križevniška
ulica št. 6 — Ljubljana.
Izvrševanje lesnocement-
nih streh, kritje z lep-
ljenim papirjem, napelja-
va strel vodov itd. Kle-
parska dela pri novih
zgradbah kakor tudi vsa
popravlila solidno in naj-
ceneje. Proračunil

Živilsko

krmilno sol

oddaja na debelo A. Volk,
Ljubljana, Resljeva c. 24.

Damski slamniki

se sprejemajo v preobli-
kovanje po največji fa-
zoni. Prodajajo se novi
od 50 Din naprej. — To-
varna slamnikov Alojzij
ŠKRABAR — Domžale.

Priporoča se trgovina z
železnino

A. SUŠNIK, Ljubljana
Zaloška cesta.

Volna - bombaž

za strojno pletenje in
ročna dela, dobite po
najnižjih cenah pri
PRELOGU, LJUBLJANA.
Stari trg 12 - Židovska 4.

Štampilje

S. PETAN, Maribor.
Nasproti glav. kolodvora.

Inserirajte v
„Slovencu“!

Brez konkurence je jedini priznani najboljši švicarski sir

„ORCO“
v škatljah in hlebičih.

Tovarnarji: **O. Roth & Co., A. G., Uster, (Švica).**

Zastopniki: **FR. SRDAR & CO., ZAGREB, ILICA 91.**

Indian Motorcycle Company

Gen. zast. za Kralj. S.H.S.

ROM. PELIKAN, MARIBOR

Zastopstva: Ferrum d. d., Zagreb
American Motors, Ljubljana
Bagy Wolf & Comp., Sarajevo
Velomot, Split.

Svetovna znamka!

BIG-CHIEF	1206 ccm, 9/24 HP,	\$ 495'—
CHIEF	998 ccm, 7/18 HP,	\$ 480'—
SCOUT	598 ccm, 5/9 HP,	\$ 415'—
PRINCE	350 ccm, 3 1/2 HP,	\$ 333'—
Sid-car PRINCESS		\$ 185'—
Sid-car SCOUT		\$ 175'—

z električno lučjo in tachometrom.

Velika zaloga nadomestnih delov.

Solventni krajevni zastopniki se sprejmo.

Hrastove podnice

paralelke mm 43, 53 in 63, kakor tudi neobrobjene
v debelini mm 70, 90, 110 in 130 kupuje za celoletno
dobavo in proti takojšnjemu plačilu, trdka

IVO BRINOVČ, CELJE, Cankarjeva ulica št. 7.

Po devetletnem mukopolnem trpljenju je Vsemogočni poklical
k Sebi, večkrat prevideno s sv. zakramenti našo nadvse ljubljeno
soprogo, mamico, staro mamico, sestro in teto, gospo

Marijo Nadrah.

Zemeljske ostanke ljube mamice položimo k večnemu počitku
v sredo 27. aprila ob pol 3 popoldne iz hiše žalosti, Dunajska ce-
sta št. 12, na pokopališče pri Sv. Križu. — Sv. maše zadušnice se
bodo darovale v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 27. aprila 1927.

Globoko žalujoče rodbine: NADRAH, RAVNIKAR, MIŠ.

Vilhelmína Repič naznanja v globoki žalosti v svojem in v
imenu rodbin Križaj in Leskovic pretužno vest, da je njen ljub-
ljeni soprog, ozir. stric, gospod

Peter Repič

načelnik v pokoju

danes, dne 26. aprila t. l. po daljšem, težkem trpljenju, previden s svetotajstvi,
mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v sredo, dne 27. aprila 1927 ob 4. uri
popoldne iz hiše žalosti, Kongresni trg št. 3, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 26. aprila 1927.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

PARNA ŽAGA

sestoječa iz 1 polnojarmenika, 1 venecijanke in
krožne žage z lastnim industrijskim tirom se
odda takoj za več let v najem oziroma
proda. Pomudbe je poslati do 15. maja t. l. na

„KRIM“ lesna industrijska družba,
Preserje nad Ljubljano.

Posebni oddelki za gospode

Klobuki
Perilo
Kravate
Modne
Pošrebušine
Pletenine
Palice
Dežniki
i. t. d.

A. Sinkovec nasl. **K. Soss**
Ljubljana Meriški trg

Nedeljski izleti!

1. maja gremo v Svečino.

Avtoomnibus vozi vsako nedeljo in praznik
Odhod Maribor ob 14. uri (gostil. Spatzek),
ter se vrača iz Svečine ob 20. uri.

Krasna obmejna točka!

Za dobro prvovrstno kapljico in jedila skrbi
GOSTILNA ARH.

Velezanimiva

je ilustrirana, poljudna
radio-revija

„Radiowelt“

na 64 straneh (bakrotisk).

Poleg vseh evropskih programov zanimive
aktualnosti in dragocene tehniške razprave.
Posamezni izvodi po 8 Din.
Številke na ogled brezplačno.

Wiener Radioverlag, Wien I.,
Pestalozziggasse 6/14.

LEKTROMOTORJI SVETOVNE TOVARNE
LEKTROŠTEVCI „GANZ“

**LEKTRIČNO BLAGO, SVE-
TILKE, LESTENCI,
LEKTRICNE INŠTALACIJE
ZA LUČI, TELEFONE,
ZVONILA. - RADIO-aparati
sistem „VESTERN“. ANODNI
APARATI, ZVOČNIKI - - - -
SLAVO KOLAR, LJUBLJANA**

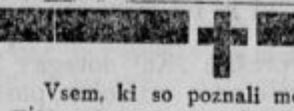
Prešite posteljne odeje

vsake vrste, sprejema v delo in po-
pravilo po konkurenčnih cenah. —

Mehanična izdelovalnica prekritih odej

J. PAULIN & CO.

Ljubljana, Metelkova ulica št. 3.

Vsem, ki so poznali mojo zlato ma-
mico,

Marijo Zupančič

naznanjam, da je v jutru 22. aprila kon-
čala svojo bolesto in žrtv polno pot živ-
ljenja in jo priporočam v blag spomin.
Godovič, koncem aprila 1927.

FRANCKA ZUPANČIČ, učiteljica.